

Liite 4. Tiedote oppilaille ja heidän vanhemmilleen (LIITU-HBSC)

Lasten ja nuorten liikunta- ja terveystietäytyminen Suomessa - LIITU-HBSC-tutkimus

Hyvä oppilaan huoltaja

Lapsenne koulu on mukana opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa Lasten ja nuorten liikunta- ja terveystietäytyminen Suomessa 2022 (LIITU-HBSC) -tutkimuksessa. Vuonna 2022 LIITU-tutkimus toteutetaan yhdessä WHO-Koululaistutkimuksen kanssa ja siitä käytetään lyhennettä LIITU-HBSC.

Tutkimus tuottaa tietoa lasten ja nuorten liikunta- ja terveystietäytymisestä, kuten liikunta-aktiivisuudesta, paikallaanolosta, unesta, mielenhyvinvoinnista (ml. yksinäisyys), sosiaalisen median käytöstä sekä muun muassa päihteiden käytöstä. Näitä tarkastellaan suhteessa yksilötason (mm. liikuntamotiivit- ja arvot, koulumenestys, terveyden lukutaito, koulukokemukset) ja ympäristötason tekijöihin (mm. perhe, kaverit, urheiluseurat). Tarkoituksena on toteuttaa Suomessa koko maan kattavaa lasten ja nuorten monimenetelmällistä liikunta- ja terveystietäytymisen seurantaa (monitorointi, trenditutkimus) ja liittää se osaksi 50 maata kattavaa kansainvälistä HBSC-tutkimusta (ilman henkilötietoja).

LIITU-HBSC-tutkimus tullaan toistamaan neljän vuoden välein, jolloin saadaan kansallista tietoa vastaavan ikäisten lasten ja nuorten liikunta- ja terveystietäytymisestä ja terveydestä ja niiden muutoksista eri vuosina. Kyselyn toteuttamisesta vastaa Jyväskylän yliopiston Terveyden edistämisen tutkimuskeskus apulaisprofessori Sami Kokon johdolla. Objektivisista mittauksista vastaa UKK-instituutti. LIITU-aineistosta julkaistaan perusraportti, jolla on merkittävä kansallinen arvo. Lisäksi osaa aineistosta käytetään Maailman terveysjärjestön (WHO) 50 maata kattavassa raportissa. Tutkimustuloksia julkaistaan niin kansallisissa kuin kansainvälisissä tiedejulkaisuissa, mutta myös liikunta-alan ammattilehdissä sekä käytännön toimijoiden koulutusseminaareissa ja vastaavissa tilaisuuksissa. Tulokset esitetään ryhmätasolla ja raportoidaan niin, ettei niistä voi tunnistaa yksittäisiä tutkimukseen osallistujia.

Keväällä 2022 toteutettaviin mittauksiin kuuluvat oppitunnilla täytettävä kysely sekä liikkumisen ja unen objektiivinen mittaaminen liikemittarilla. Osallistuessaan LIITU-HBSC-tutkimukseen lapsenne täyttää ensin internetpohjaisen liikunta- ja terveystietäytymistä koskevan kyselyn oppitunnilla. Kyselylomakkeet täytetään nimettöminä. Nimi- ja yhteystiedot kerätään vain liikemittarilla suoritettavaa osatutkimusta varten. Mikäli lapsenne osallistuu myös liikkumisen ja unen objektiiviseen mittaukseen, hän saa kyselyn täyttämisen jälkeen käyttöönsä liikemittarin, jota tulee käyttää yhden viikon (7 vrk) ajan. Valveilla ollessa mittaria pidetään kuminauhavyössä lantiolla ja nukkumaan mennessä se siirretään erilliseen rannekkeeseen. Mittari ei kestä vettä, joten sitä ei pidetä saunassa, suihkussa ja/tai uudessa. Suklaapalan kokoinen mittari rekisteröi erilaisen liikkumisen ja sen tehon, paikallaanolon eri muodot ja siihen käytetyn ajan sekä unen määrän. Mittari ei häiritse lapsenne liikkumista tai unta, eikä siitä aiheudu hänelle minkäänlaista terveydellistä haittaa. Mittarin käyttö opastetaan lapsellenne oppitunnilla ja hän saa siihen myös kirjallisen ohjeen. Mittausaika alkaa opastustilanteesta ja se päättyy, kun lapsenne palauttaa mittarin viikon kuluttua kouluun. Myöhemmin saatte koulun kautta kirjallisen yhteenvedon lapsenne liikkumisesta, paikallaanolosta ja unesta seurantaviikon ajalta. Helsingin, Turun ja Tampereen kaupunkien alueilla kyselyn ja liikemittarimittauksen lisäksi tutkimukseen kuuluu pituuden ja painon mittaaminen. Mittaus toteutetaan normaaleissa sisävaatteissa ilman kenkiä liikemittareiden jaon yhteydessä yksityisyyttä suojaavassa tilassa.

Tutkittavan oikeudet

Lapsenne koulun rehtori, ja/tai kotikuntanne on antanut luvan tutkimuksen tekemiseen koulussa, ja Jyväskylän yliopiston eettinen toimikunta on antanut tutkimuksesta puoltavan lausunnon. Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Osallistumisesta voi kieltäytyä tai sen voi

keskeyttää milloin tahansa syytä ilmoittamatta. Tutkimuksesta tai sen keskeyttämisestä ei aiheudu lapsellenne mitään haittaa tai kuluja. Tutkimukseen osallistumisesta ei makseta korvausta.

Ennen liikemittarimittaukseen osallistumista huoltajan on täytettävä sähköinen suostumuslomake. Ilman täytettyä suostumusta lapsenne ei voi osallistua mittaukseen. Suostumuslomakkeessa kysytään mm. lapsenne yhteystiedot sekä henkilötunnus, jotta tutkimustuloksiin voidaan myöhemmin yhdistää myös sairauksia ja niiden hoitoa koskevia rekisteritietoja. Mahdolliseen rekisteritietojen yhdistämiseen pyydetään erillinen lupa lapsenne täytettyä 18 vuotta. Nimi- ja yhteystietoja käytetään liikemittarin takaisin saamisen varmistamiseksi, ja nämä tiedot hävitetään, kun liikemittari on saatu takaisin, lapsenne on saanut henkilökohtaisen palautteen liikkumisestaan, paikallaanolostaan ja unestaan ja kun osoitetieto on yhdistetty liikkumisympäristöä kuvaavaan Suomen ympäristökeskuksen paikkatietoaineistoon. Henkilötunnukset säilytetään UKK-instituutissa luottamuksellisesti hyvän tieteellisen käytännön ja säädösten mukaisesti.

Kyselyaineistot arkistoidaan Jyväskylän yliopistossa ja liikemittariaineistot käsitellään ja säilytetään UKK-instituutissa luottamuksellisesti käyttäjätunnuksen ja salasanan takana. Aineiston analyysissä käytetään tutkimushenkilönumeroita.

Sähköisen suostumuslomakkeen täyttöohje

Lapsenne koulun toimittamien oppilaslistojen perusteella UKK-instituutti on luonut jokaiselle oppilaalle henkilökohtaisen viitekoodin, joka löytyy alta. Suostumuslomakejärjestelmässä huoltaja antaa itsestään perustiedot, hyväksyy LIITU2022-tutkimuksen tietojen käyttöehdot, täydentää oppilaan yhteystiedot, kirjaa oppilaan henkilötunnuksen ja antaa tutkimussuostumuksen huollettavansa osalta.

Linkki suostumuslomakkeeseen: <http://liitu22.tutkimustuutti.fi>
Kirjautumiseen vaadittava yksilöllinen viitekoodi: **222EUX**

Toivomme, että täytätte suostumuksen mahdollisimman pian, mielellään kolmen päivän kuluessa tämän kirjeen saatuanne.

Mikäli haluatte lisätietoa tutkimuksesta, vastaamme mielellämme kysymyksiinne. LIITU-tutkimuksella on myös oma verkkosivu, jossa on kaikki oleellinen tieto tutkimuksesta:
<http://www.ukkinstituutti.fi/liitu>

Ystävällisin terveisin,

Sami Kokko
tutkimuksen johtaja
apulaisprofessori, TtT,
tiedekunta
Jyväskylän yliopisto

Tommi Vasankari
UKK-instituutin johtaja
LT, professori Liikuntatieteellinen

Mahdolliset tiedustelut:

Leena Martin, projektitutkija, TtM
Liikuntatieteellinen tiedekunta, Jyväskylän yliopisto
leena.l.martin@ju.fi, 0504754274

Hyvä koululainen!

Koulusi on mukana opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa Lasten ja nuorten liikunta- ja terveystyötön Suomessa 2022 (LIITU-HBSC) -tutkimuksessa. LIITU-HBSC-tutkimuksen tarkoituksena on koota tietoa suomalaisten lasten ja nuorten liikkumisesta, liikuntakäyttäytymisestä, kuten liikunta-aktiivisuudesta, paikallaanolosta, unesta, mielenhyvinvoinnista (ml. yksinäisyys), sosiaalisen median käytöstä sekä muun muassa päihteiden käytöstä. Näitä tarkastellaan suhteessa yksilötason (mm. liikuntamotiivit- ja arvot, koulumenestys, terveyden lukutaito, koulukokemukset) ja ympäristötason tekijöihin (mm. perhe, kaverit, urheiluseurat). Tutkimus tullaan toistamaan neljän vuoden välein, jolloin saadaan kansallista tietoa vastaavan ikäisten lasten ja nuorten liikunta- ja terveystyötön Suomesta ja sen muutoksista eri vuosina. Kyselyn toteuttamisesta vastaa Jyväskylän yliopiston Terveyden edistämisen tutkimuskeskus apulaisprofessori Sami Kokon johdolla. Objektiiivisista mittauksista vastaa UKK-instituutti. LIITU-aineistosta julkaistaan peruserä, jolla on merkittävä kansallinen arvo. Tutkimustuloksia julkaistaan niin kansallisissa kuin kansainvälisissä tiedejulkaisuissa, mutta myös liikunta-alan ammattilehdissä sekä käytännön toimijoiden koulutusseminaareissa ja vastaavissa tilaisuuksissa. Tulokset esitetään ryhmätasolla ja raportoidaan niin, ettei niistä voi tunnistaa yksittäisiä tutkimukseen osallistujia.

Keväällä 2022 toteutetaan tutkimuksen mittaukset, joihin kuuluvat oppitunnilla täytettävä kysely sekä liikkumisen ja unen objektiiivinen mittaaminen liikemittarilla. LIITU-HBSC-tutkimuksen osallistujia täyttää ensin internetpohjaisen liikunta- ja terveystyötön Suomesta koskevan kyselyn oppitunnilla. Kyselylomakkeet täytetään nimettöminä. Nimi- ja yhteystiedot kerätään vain liikemittarilla suoritettavaa osatutkimusta varten. Mikäli osallistut myös liikkumisen ja unen objektiiiviseen mittaukseen, saat kyselyn täyttämisen jälkeen käyttöösi liikemittarin, jota tulee käyttää yhden viikon (7 vrk) ajan. Valveilla ollessa mittaria pidetään kuminauhavyössä lantiolla ja nukkumaan mennessä se siirretään erilliseen rannekkeeseen. Mittari ei kestä vettä, joten sitä ei pidetä saunassa, suihkussa ja/tai uudessa). Suklaapalan kokoinen mittari rekisteröi erilaisen liikkumisen ja sen tehon, paikallaanolon eri muodot ja siihen käytetyn ajan sekä unen määrän. Mittari ei häiritse liikkumistasi tai uniasi, eikä siitä aiheudu sinulle minkäänlaista terveydellistä haittaa. Tutkimuksen avustaja ja/tai opettaja opastaa sinulle mittarin käytön oppitunnilla, ja saat siihen myös kirjallisen ohjeen. Viikon mittausaikasi alkaa opastustilanteesta. Viikon kuluttua palautat mittarin kouluun opettajalle, jolloin myös mittausaika päättyy. Myöhemmin saat sähköpostitse yhteenvedon omasta liikkumisestasi ja unestasi seurantaviikon ajalta. Helsingin, Turun ja Tampereen kaupunkien alueilla kyselyn ja liikemittarimittauksen lisäksi tutkimukseen kuuluu pituuden ja painon mittaaminen. Mittaus toteutetaan normaaleissa sisävaatteissa ilman kenkiä liikemittareiden jaon yhteydessä yksityisyyttä suojaavassa tilassa.

Tutkittavan oikeudet

Koulusi rehtori on antanut luvan tutkimuksen tekemiseen koulussasi ja Jyväskylän yliopiston eettinen toimikunta on antanut tutkimuksesta puoltavan lausunnon. Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Voit keskeyttää osallistumisen milloin tahansa syytä ilmoittamatta. Tutkimuksesta tai sen keskeyttämisestä ei aiheudu sinulle mitään haittaa. Tutkimukseen osallistumisesta ei aiheudu kuluja.

Ennen liikemittauksiin osallistumista huoltajasi on täytettävä sähköinen suostumuslomake. Ilman täytettyä suostumusta et voi osallistua liikemittauksiin. Suostumuslomakkeessa kysytään nimi- ja yhteystietosi sekä henkilötunnuksesi, jotta tutkimustuloksiin voidaan myöhemmin yhdistää myös sairauksia ja niiden hoitoa koskevia rekisteritietoja. Nimi- ja yhteystietoja käytetään liikemittarin takaisin saamisen varmistamiseksi, ja nämä tiedot hävitetään, kun liikemittari on saatu takaisin, olet saanut henkilökohtaisen palautteen liikkumisestasi, paikallaanolestasi ja unestasi ja kun osoitetieto on yhdistetty liikkumisympäristöä kuvaavaan Suomen ympäristökeskuksen paikkatietoaineistoon.

Tiedote LIITU-HBSC 2022-tutkimuksesta

Henkilötunnukset säilytetään UKK-instituutissa luottamuksellisesti hyvän tieteellisen käytännön ja säädösten mukaisesti.

Kyselyaineistot arkistoidaan Jyväskylän yliopistossa ja liikemittariaineistot käsitellään ja säilytetään UKK-instituutissa luottamuksellisesti käyttäjätunnuksen ja salasanan takana. Aineiston analyysissä käytetään tutkimushenkilönumeroita.

Mikäli sinä tai huoltajasi haluatte lisätietoa tutkimuksesta, vastaamme mielellämme kysymyksiinne. LIITU-tutkimuksella on myös oma verkkosivu, jossa on kaikki oleellinen tieto tutkimuksesta:

<http://www.ukkinstituutti.fi/liitu>

Ystävällisin terveisin,

Sami Kokko
tutkimuksen johtaja
apulaisprofessori, TtT
Liikuntatieteellinen tiedekunta
Jyväskylän yliopisto

Tommi Vasankari
UKK-instituutin johtaja
LT, professori

Mahdolliset tiedustelut:

Leena Martin, projektitutkija, TtM
Liikuntatieteellinen tiedekunta, Jyväskylän yliopisto
leena.l.martin@jyu.fi, 0504754274